

aangelegen-
moet blyken,
itschland op-
een kans op
t een groote
t door slechts

hier gebou-
plaats niet
bedoeling om
maar het is
op mogelijke

gelijkheid, dat
intreden, al
Nederlanders,

de velen zich
van zulk een
gedachte daar-
verschrikkelijk
re partij een
en ontvangen.
en mocht ont-
zooveel mo-
den gedragen.
de tegenstan-
moet daarom
e partijen een

ke uitwerking
n meer rech-
rengen?

reeds de rich-
ing is gezocht.
eenwen heen
economischen
van de voor-
toekomst wel

daag ongeveer
moeten wor-
reer nu de po-
shouding niet

gulden wel en
in een stijging
gulden. Die
stiel f3300,

lat op dat toe-
Nederlandsche
naagt van de

naar zou dan
tel f10.000.—)
lig hooger be-

geven, is het
met de goud-

enken, dat de
huizen, sche-
tegenwer-

leen maar ge-
de waardever-
lden, evengoed

et die verande-
bedoelde geval
aan een op-

ar, die vandaag
00.—, zal dus,
arnevens zich

te l.t.t. bijv.
koop van zijn

lat de geheele
in en stooten,
inflatie, dan is

naar ook geen
zijn hypotheek-
0.000.—. Want

minder koop-
alke hem jaren
enaar zou zich

dschieter. Door
t men te ver-
conditie blijven.

rdeelde instem-
st zijn oorzaak
dervond bij het

oldoende waar-
e doel ook in-
al deze tech-

chts zij, meer

n.l. een ont-
nge vergroting
ds verandering

illende landen,
al betaalmiddel
gedurende vele

et goud kunnen
ls ernstige be-
opig nog maar

deit werd voor,
onttroning van
zooiets plaats

ingen van het
tegenwoordige
g van de eco-
n der volkeren

onderling maakt, dat ook al wordt het goud niet formeel als standaard-munt afgeschaft, de goud-prijzen in de financiële centra de stabiliteit kunnen gaan missen, die voorheen nog een steunpunt was. Al deze redenen maken het bezwaarlijk om een goud-clausule aan het goud alleen te binden. Het is denkbaar, dat er inflatie ook van onze Nederlandsche munteenheid ontstaat en dat toch de omvang dier inflatie niet zuiver afgebeeld wordt in de goudnoteeringen hetzij hier, hetzij elders. Van daar dat men de vraag gesteld heeft op welke wijze de gerozen moeilijkheden zouden zijn op te lossen.

d. Naar mijn gevoelen zal men in de desbetreffende contracten niet moeten volstaan met de goud-clausule, in engeren zin bedoeld, maar daarnaast ook een regeling dienen te maken geheel los van den goudprijs en vastgekoppeld aan de waarde van de verbonden onroerende goederen. Zooals boven reeds gezegd, indien er inflatie komt, dan rijzen, afgedacht van algemeen of individueel-tegenwerkende oorzaken, de prijzen van de huizen. Door nu te bepalen, dat bij de latere aflossing van de hypotheek de waarde van het verbonden onroerend goed opnieuw zal worden vastgesteld en de schuldenaar bij alsdan vastgestelde waardevermeerdering een evenredig hooger bedrag méér dan de oorspronkelijke hoofdsom aan den geldschieter terug zal betalen, verkrijgt men, dat de geldschieter niet naar huis wordt gestuurd met een luttel aantal gulden, die slechts geringe koopkracht hebben, terwijl de huiseigenaar in het economisch leven een positie inneemt, die, wat betreft de waarde van het huis, even sterk is als vroeger, terwijl zijn positie bovendien, op m.i. onbillijke wijze, wordt versterkt, doordat hij zijn schuldeischer afscheept met een aantal in waarde sterk gedaalde gulden.

(Wordt vervolgd.)

A. SCHILDER.

's Gravenhage.



Kwestie-Ubbink.

Ook Dr J. J. Knap spreekt zich thans in „Oude Paden“ uit. Hij schrijft:

Wij kunnen ons voorstellen, dat het schrijven van dit boek voor Dr Ubbink zelf een bevrijding geweest is, maar wij voegen er in één adem aan toe, dat dit gevoel van bevrijding naar onze meening niet gedeeld kan worden door degenen, die uit de Gereformeerde Gedachte leven, en die niet minder dan de auteur bevreemd zijn voor 't Verdinglijken der majestueuze Waarheid Gods. De richtlijnen, die hij aan geeft voor een juiste waardeering van den Bijbel, nemen hun uitgangspunt naar ons oordeel niet in de oudste Reformatie, maar dateeren van later.

Inzake de Schrift oordeelt Dr Knap:

Aan de inspiratie hangt feitelijk 't geheele betoog van den schrijver. Is de Schrift als Schrift niet, en Gods Woord of Openbaring wel geïnspireerd, dan is er geen bezwaar om scherpe onderscheiding te maken tusschen het Godswoord en de Schrift, ja, de laatste te houden voor een gebrekkige, menschelijke poging om het Godswoord vast te leggen. Men staat dan volkomen vrij tegenover de Schrift: zij is slechts de grove schaal, waarin het water des levens door de apostelen en de profeten en de historieschrijvers opgevangen is, maar zoo houdt de Schrift op een Heilige Schrift te zijn. In eigen vorm geeft Dr Ubbink de reeds vroeger met vrucht weerlegde meening weer, dat Gods Woord in de Schrift, maar niet zelf de Schrift is. Hij ontkent de identiteit van het gesproken en het geschreven Godswoord, en opent daarmee de deur voor de willekeur.

Inzake de kerk:

Ook hier weder worden vorm en wezen uit elkander gescheurd. Er zou zijn een Goddelijke kern en een menschelijke organisatie. O, als hij dit zeide van de Hervormde Kerk, wij zouden het verstaan. Maar wij zouden er tevens op wijzen, dat de beweging voor reorganisatie juist bedoeld de disharmonie tusschen vorm en wezen op te heffen, en aan de Kerk een organisatie in overeenstemming met haar eigen levenswet te hergeven, zooals zij, niet tot een kerkelijk systeem uitgewerkt, maar wel in beginsel in Gods Woord gegeven is.

In „Nieuw Kerkelijk Leven“ (welks theologisch-kerkelijk standpunt hieronder wel duidelijk wordt) schrijft „v. D.“:

We beschouwen dit geschrift als een in vele opzichten juiste kritiek op de epigonen-mentaliteit, die sinds het heengaan der groote leiders in de Gereformeerde Kerken heerscht. De caricatuur van een leertucht-procedure te Assen was er o.a. een gevolg van.

Aan den anderen kant zouden we niet gaarne alle beschouwingen van den schrijver voor onze rekening nemen. In zijn gerechtvaardigde kritiek is hij o.i. op menig punt het doel voorbijgeschoten en vervallen tot een ongeestelijk spiritualisme. In 't bijzonder had de schrijver zelftucht moeten oefenen in zijn stijl en woordkous, die op menig punt al te bloemrijk, al te dichtert, al te wijsgeerig is voor een waarlijk theologische bezinning. Er worden termen gebruikt, die vermoedens van ketterijen wekken, die in werkelijkheid wel niet aanwezig zijn. Dat Dr Ubbink een scheeven kijkt heeft op onze beweging tot kerkherstel, valt te begrijpen als men op blz. 81 leest, dat de reorganisatiebeweging niet is teruggeslagen tot de eerste meest

zuivere reactie der Reformatie, maar de Synode van Dordt met haar geest tot blinkend ideaal heeft!

Een „leuk“ geval: als deze recensent één zinnetje tegenkomt, dat de Herv. Kerk raakt, zegt hij: niet juist! Maar als door Dr U. de historie der Geref. Kerken „beschreven“ wordt, heeft de recensent de gewone loopjes bij de hand (epigonen, en dergelijke grapjes) om te suggereeren, dat het boek in dat opzicht wel juist zal zijn. En dat ondanks de ook op de historische constructies van Dr U. uitgebrachte kritiek.

Om „De Standaard“.

Ook deze week spreken twee organen over „De Standaard“. Dr Joh. H. Rietberg schrijft in „De Wachter“, nadat hij „Rijnl. Kb.“ (Ds Nauta) geciteerd heeft:

Hee janmer 't ook is, dat het noodig geworden is zoo te schrijven, ben ik toch Ds Nauta dankbaar, dat hij deze opmerkingen op deze wijze gemaakt heeft.

Wij een Christelijk dagblad zoo handelen, als „De Standaard“ dit deed, dan moet het dit natuurlijk zelf weten; maar dan zullen we ook hebben na te gaan welke houding wij tegenover zulk een dagblad zullen aannemen.

In het welbegrepen belang van de Antirevolutionaire partij, zou ik tot „De Standaard“ willen zeggen: „herzie Uw houding!“

Ook het „Leidersblad“ (redactie Prof. Dr G. Ch. Aalders, Joh. C. Francken, M. Grashoff) geeft in een artikel van den heer Grashoff een opmerking, rakende de leiding van „De Standaard“. We lezen:

En de pers. Ook hier zij grif erkend, dat er groote moeilijkheden zijn. O.a. ook dat de onderneming als commercieel lichaam minstens „self supporting“ behoort te zijn. Maar we behoeven slechts het woord „interkerkelijk“ te noemen, om een weig gevoel te krijgen over de wijze waarop de Christelijke pers zich kwijt van haar roeping om de ordinantiën des Heeren tot gelding te helpen brengen op 't terrein van kerk, staat en maatschappij. En reeds beleven we, dat in één en hetzelfde dagblad wordt gegeven een kritiek op Dr Ubbink's boek en een warme aanbeveling van Dr Geelkerken's kritiek op wat God door den Prediker tot ons sprak. Ook hier minder een „naar elkaar toegroeten“, doch veel meer een pogen om Gods gebod te verzwijgen, daar waar de consequentie van dat gebod „gevoeligheden opwekt“.

Neen..... een tijd van synthese is onze tijd wel allerminst. We kunnen eer spreken van een steeds grooter innerlijke verwarring, gecamoufleerd door een soort van uitwendige eenheid; een voortdurend zoeken naar het compromis; een zich afwenden van 't concreet-seeren der ordinantiën Gods.

En zoo gezien hopen we, op heding van Gods genade, nooit een beweging „van dezen tijd“ te worden, doch, levend in dezen tijd, ons af te wenden van den geest des tijds.

Want als er redding is voor de menschheid dezer eeuw, dan kan die niet liggen in het compromis, doch dan móet deze liggen in de beleving van 's Heeren ordinantiën op 't verschillend levensterrein.

„Onbetaalde rekening“???

In „Pniël“ lees ik een stukje, dat geen eigen copie is, doch afkomstig van het Ned. Chr. Persbureau, copie van 11 Jan. Wat hieronder staat, is dus aan vele bladen toegezonden. Hierom krijgt het betoeken; men zie dan ook in onze schuchtere oppositie ertegen geen gekijf, maar waarschuwing tegen een almeer verbreid wanbegrip. Het communiqué van het Persbureau was een waardeerd artikel over „Het Zoeklicht“. In verband daarmee hooren we:

Dit blad, den ten Juli 1919 zijn loopbaan beginnend, heeft wel buitengewoon sterk „in een bijzondere behoefte voorzien“. Het succes bewijst dit. En de kerkelijke wereld, die haar organen door dit niet-kerkelijke weekblad in een zeer kort aantal jaren overvleugelen ziet, staat voor de vraag, welke „onbetaalde rekening der kerk“ op deze wijze dan nu „betaald“ wordt?

„Onbetaalde rekening“ der kerk..... Men herinnert zich het spreekwoord: de secten zijn de onbetaalde rekeningen der kerk. Indien het Persbureau de actie van „Het Zoeklicht“ sectarisch noemen wil, moeten we constateeren, dat dat niet zoo heel vriendelijk is. Wil het Bureau dit niet, dān constateeren we, dat het toch al ondoordachte spreekwoord hier een nieuwe uitbreiding heeft gekregen; en dat is nu een ongeluk bij een ongeluk.

Want wel heb ik geen behoefte aan strijd tegen den redacteur van „Het Zoeklicht“, wiens ijver ik veelszins weet te waardeeren, maar ik heb evenmin behoefte aan afbraak van „de kerk“. Ik geloof er ook niets van, dat „Het Zoeklicht“ de kerkelijke pers overvleugelt. Als ik alleen maar in het Jaarboek der Gereformeerde Kerken lees, hoeveel organen daar wekelijks aan gereformeerde menschen worden toebedeeld, en als ik dan daarnaast denk aan de talloze bladen van andere kerken, dan valt het aantal „Zoeklicht“-lezers daarbij in het niet. Bovendien: al is het Persbureau niet gereformeerd, het kent toch de gereformeerde belijdenis, die nog altijd beweert: ieder is schuldig zich bij de ware kerk te voegen. Reeds dit artikel beweert, dat de „Zoeklicht“-actie ook menschen herbergt, die wanbetalers zijn ten aanzien van de kerk. En daarom zeg ik, niet in offensief, doch in defensief: als de kerk zulke onkerkelijkheid approbeert, DAN PAS betaalt ze haar rekeningen niet. Zooals b.v. zulk een communiqué een rekening onbetaald laat. Overigens geloof ik er niets van, dat de maranatha-boodschap, gelijk „Het Zoeklicht“ ze in den loop der jaren bracht, de rekeningen van de Heilige Schrift betaald heeft. Men moet met den naam van de kerk voorzichtig omgaan.

De annexatie van Ds J. C. Sikkel door de „ontwapenaars“.

In „Kerkb. van Amsterdam-Zuid“ schrijft Ds C. J. Sikkel iets over het ontwapenaars-blad „Oorlog of Vrede“ (Kerstnummer). We lezen:

In dat Kerstnummer nu vindt men een breed, krachtig en hoog geestelijk artikel van mijn vader Ds J. C. Sikkel, dat in 1914 geschreven werd onder den titel Oorlogs-Kerstfeest.

Schrijver meent, dat dit artikel hier niet behoort:

Het artikel van mijn vader wordt hier toch eigenlijk ten bate van Nationale ontwapening gebruikt, waartegen hij zich beslist heeft uitgesproken.

Gronden voor dit gevoelen zijn o.m. de volgende:

Het is een stuk met een vlammeend protest tegen het oorlogsrecht van 1914. Het laat en loeft van verontwaardiging tegen den misdadigen oorlog dier dagen.

Dat kan ik niet alleen begrijpen, het heeft mijn hartelijke instemming, mits het in verband gehouden wordt met heel de strekking van mijn vaders weekblad „Hollandia“ en ook in verband met al wat hij in dien oorlogstijd schreef wordt verstaan en wordt gebruikt.

De brandende hitte dier artikelen is niet alleen uit de gewelddadigheden van den gruweloorlog te verklaren, maar ook uit den vergoelijkenden toon van verscheidene christelijke persstukken toentertijd en uit reactie tegen onbewogenheid en onaandoenlijkheid, die bij sommige christenen destijds viel te laken, naar zijn — en hoewel er dat niet veel toedoeft ook naar mijn — oordeel.

Maar isoleert men nu zulk een artikel, brengt het door gansch andere combinatie in valsche licht, dan moeten er valsche gevolgtrekkingen uit gemaakt worden.

De heer Matthijs de Visser van de Chr. Democratische Unie, die het inzend bij de redactie, vraagt klagend waarom men mijn vader toch niet heeft verstaan?

En hij brengt mij het stuk onder de aandacht, blijkbaar omdat ik mijn vader niet verstaan heb, wijl ik tegen Nationale ontwapening en persoonlijke dienstweigering ben en erken, dat een oorlog voor een christelijke overheid plichtmatig kan zijn.

De heer de Visser schrijft voorts: „Dit artikel geeft ons de overtuiging, dat Ds Sikkel, zoo hij nog leefde, met ons zou staan aan de zijde der Nationale ontwapening.“

Dit ontkent ik pertinent, omdat ik de oorlogsartikelen van „Hollandia“ eenigszins beter ken dan de heer Visser, die zich ten eenenmale in de bedoelingen van hun schrijver vergist.

Ds C. J. Sikkel geeft dan enkele bewijzen voor de juistheid van zijn opinie:

Ik denk aan de gloedvolle redevoering, uitgesproken bij het bezoek van het driemanschap uit Zuid-Afrika, de heeren Fischer, Wolmarans en Wessels, in welke redevoering mijn vader de wersteling der boerenrepublieken noemde „de roem der wegstervende negentiende eeuw“.

Ik denk aan het gesprek, dat ik zelf met hem voerde in 1914, en waarin wij ernstig overwogen, of ik mij ook zou opgeven als vrijwilliger bij het Nederlandsche leger.

Maar tenslotte heb ik dit, en zooveel meer, dat ik zou kunnen noemen, niet noodig.

De artikelen in „Hollandia“ weerleggen de conclusie van den heer de Visser volkomen duidelijk.

In het nummer van 6 Maart 1915 (nog geen drie maanden na het kerstfeestartikel) werd, met instemming blijkbaar, uit een ander blad het gevoelen van Calvijn over den oorlog gememoreerd, waarin o.a. deze woorden voorkomden:

„Daarentegen is het geoorloofd, dat een volk het zwaard trekt „voor de verdediging van zijn land, wanneer het wordt aangevallen; om hen te verjagen, die het grondgebied van een ander, waarop ze niet het minste recht hebben, bezetten en er plundering en moord begaan“.

„Dan kan men zeggen, dat de oorlog rechtvaardig is; dat hij bevolen wordt door Gods Geest; dat God hem wil“, enz.

Indien men nu hiertegen inbrengt, dat dit maar citaat van een ander is, dan wijs ik er niet alleen op, dat het onder de oorlogstukken werd opgenomen, maar dat 20 Maart 1915 aan mijn vader de pertinente vraag gesteld werd: moeten wij zijn tegen elken oorlog? En hij antwoordt ook duidelijk.

Dit antwoord bevat weer zijn gloeiend protest tegen den roof- en doodslag-oorlog van 1914. Hij neemt tegen het Kainisme in de samenleving der volken fel positie. Doch voegt er ook het volgende aan toe:

„Intusschen, waar roof en doodslag in de volken en tusschen de volken door Gods Woord en wet geoordeeld worden, vordert Gods getuigenis en ordening het zwaard der overheid, als Gods dienaar naar Zijn Woord, om doodslag en roof en alle menschenverdrinking te weren.“

„Daarom verplicht de goddelijke ordening overheid en volk ook tot verweer tegen den gruwel van den oorlog — en daarin ook tot opkomen voor andere volken, die door den verdrukker vertreden worden.“

„Deze woeroorlog alleen voor vrede in vrijheid en recht is naar Gods eisch en ordening.“

„In dien dienst van God voor vrijheid en recht, voor vrede en gemeenschap der volken, hebben we, in liefde tot God en den naaste, naar goddelijke roeping mee ons leven godvruchtig en naar het Woord Gods dienstbaar te stellen aan de overheid, die God als Zijn dienares over ons heeft gesteld.“

Dit schreef „Hollandia“ nog geen drie maanden na het artikel „Oorlogskerstfeest“. In de hitte van den strijd bleef het blad welberaden.

Wie heeft nu „Hollandia“ goed verstaan?

Wie mijn vaders artikelen betreft in een propaganda voor nationale ontwapening en persoonlijke dienstweigering, die heeft ze niet verstaan en doet de nagedachtenis van den antirevolutionairen hoofdredacteur van „Hollandia“ onrecht aan.

Nuttig werk, misverstanden weg te ruimen. En — hard noodig.

K. S.